

MINISTERUL EDUCAȚIEI

LBRIS

We know
books

LITERA

Gabriela Lichiardopol

Educație tehnologică și aplicații practice

Manual pentru clasa a VII-a

7

Introducere	3	Tehnologii și materiale actuale și de viitor în raport cu mediul, individul și societatea	54
Prezentarea manualului	4	Recapitulare	55
Unitatea de învățare 1 REALIZAREA PRODUSELOR DIN MATERIALE TEXTILE	7	Test de evaluare	56
Materiale textile: clasificare, proprietăți și utilizări	8	Unitatea de învățare 3 REALIZAREA PRODUSELOR DIN MATERIALE METALICE	57
Ateliere de execuție a produselor din materiale textile	12	Materiale metalice: clasificare, proprietăți și utilizări	58
Scule, instrumente, dispozitive și mașini	12	Ateliere de execuție a produselor din materiale metalice	62
Operații tehnologice de pregătire, de prelucrare și de finisare	13	Scule, instrumente, dispozitive și mașini	62
Norme specifice de securitate și sănătate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor. Ergonomia locului de muncă	14	Operații tehnologice de pregătire, de prelucrare și de finisare	63
Fișa tehnologică	16	Norme specifice de securitate și sănătate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor. Ergonomia locului de muncă	64
Elemente de limbaj grafic: reprezentarea în vedere, elemente de cotare, executarea desenului tehnic/schiței pentru un produs de realizat	16	Fișa tehnologică	66
Tehnologii de execuție a produselor utile și a unor lucrări creative din materiale textile	19	Elemente de limbaj grafic: reprezentarea în vedere, elemente de cotare, executarea desenului tehnic/schiței pentru un produs de realizat	66
Resurse materiale, umane, de timp și financiare pentru realizarea produsului	20	Tehnologii de execuție a produselor utile și a unor lucrări creative din materiale metalice	69
Estetica produsului. Noi posibilități de utilizare și decorare a produselor din materiale textile	23	Resurse materiale, umane, de timp și financiare pentru realizarea produsului	70
Tehnologii artisanale pentru realizarea produselor din materiale textile cu specific tradițional. Tradiții locale	24	Noi posibilități de utilizare și decorare a produselor din materiale metalice	71
Evaluarea, promovarea și valorificarea produselor din materiale textile	26	Tehnologii artisanale pentru realizarea produselor din materiale metalice cu specific tradițional. Tradiții locale	72
Analiza de produs (gamă de produse)	27	Analiza de produs. Evaluarea, promovarea și valorificarea produselor din materiale metalice	74
Activități, ocupații și meserii din domeniul realizării produselor din materiale textile	29	Activități, ocupații și meserii din domeniul realizării produselor din materiale metalice, din sectoare economice cu potențial competitiv și din domenii de specializare inteligentă	76
Activități, ocupații și meserii din sectoare economice cu potențial competitiv și din domenii de specializare inteligentă	30	Tehnologii și materiale actuale și de viitor în raport cu mediul, individul și societatea	77
Recapitulare	31	Recapitulare	79
Test de evaluare	32	Test de evaluare	80
Unitatea de învățare 2 REALIZAREA PRODUSELOR DIN MATERIALE LEMNOASE	33	Unitatea de învățare 4 REALIZAREA PRODUSELOR DIN MATERIALE PASTICE	81
Materiale lemnoase: clasificare, proprietăți și utilizări	34	Materiale plastice: clasificare, proprietăți și utilizări	82
Ateliere de execuție a produselor din materiale lemnoase	37	Ateliere de execuție a produselor din materiale plastice	85
Scule, instrumente, dispozitive și mașini	37	Scule, instrumente, dispozitive și mașini. Operații tehnologice de pregătire, de prelucrare și de finisare	85
Operații tehnologice de pregătire, de prelucrare și de finisare	38	Norme specifice de securitate și sănătate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor. Ergonomia locului de muncă	86
Norme specifice de securitate și sănătate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor. Ergonomia locului de muncă	39	Tehnologii de execuție a produselor utile și a unor lucrări creative din materiale plastice	87
Fișa tehnologică	40	Noi posibilități de utilizare și decorare ale produselor din materiale plastice	88
Elemente de limbaj grafic: reprezentarea în vedere, elemente de cotare, executarea desenului tehnic/schiței pentru un produs de realizat	40	Analiza de produs	88
Tehnologii de execuție a produselor utile și a unor lucrări creative din materiale lemnoase	43	Activități, ocupații și meserii din domeniul realizării produselor din materiale plastice	90
Resurse materiale, umane, de timp și financiare pentru realizarea produsului	44	Tehnologii și materiale actuale și de viitor în raport cu mediul, individul și societatea	91
Noi posibilități de utilizare și decorare a produselor din materiale lemnoase	46	Recapitulare	92
Tehnologii artisanale pentru realizarea produselor din materiale lemnoase cu specific tradițional. Tradiții locale	47	Test de evaluare	93
Analiza de produs. Evaluarea, promovarea și valorificarea produselor din materiale lemnoase	50	Recapitulare finală	94
Activități, ocupații și meserii din domeniul realizării produselor din materiale lemnoase	53	Test de evaluare finală	95
		Răspunsuri/indicații de rezolvare	96
		Bibliografie	96

CE ȘTIM?

- ▶ O mare parte dintre produsele de îmbrăcăminte și cele pentru amenajarea și decorarea locuinței este realizată din materiale textile.
- ▶ Pentru a obține obiecte de îmbrăcăminte se folosesc țesături și tricouri din materiale textile.
- ▶ Există produse din materiale textile realizate manual care sunt prezentate și vândute la expoziții și târguri cu specific tradițional sau local.

CE VOM AFLA?

- ▶ Care sunt proprietățile și utilizările materialelor textile.
- ▶ Cum se obțin produse din materiale textile.
- ▶ Criteriile care stau la baza analizei produselor.
- ▶ Ce modalități există de promovare și valorificare ale produselor din materiale textile.
- ▶ Care sunt meseriile actuale și de viitor în domeniul prelucrării materialelor textile.

CE VOM REUȘI?

- ▶ Să executăm produse din materiale textile pe baza fișei tehnologice, prin utilizarea sculelor, instrumentelor, dispozitivelor și mașinilor adecvate operațiilor tehnologice care se realizează.
- ▶ Să aplicăm normele specifice de securitate și sănătate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor.
- ▶ Să realizăm reclame și pliante de promovare a produselor realizate în vederea valorificării lor.

MATERIALE TEXTILE: CLASIFICARE, PROPRIETĂȚI ȘI UTILIZĂRI

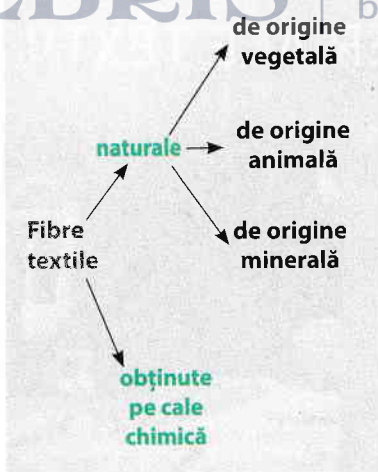

Fig. 1. Clasificarea fibrelor textile

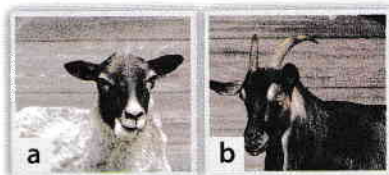
a

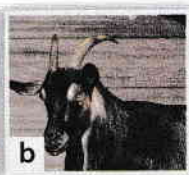
b

Fig. 2. Culturi de plante textile:
a – de bumbac; b – de in

a

b

Fig. 3. Fibre de origine animală:
a – lână de oaie; b – păr de capră

Aflăm mai mult

Cuvântul **textile** este originar din limba latină:
texere = a țese, a tricota.

În preajma noastră sunt o multitudine de produse realizate din materiale textile: un produs de îmbrăcăminte, o lenjerie de pat, un sac cu cereale etc. Ce formă au avut aceste materiale înainte de a se obține produsele respective?

Cum alegem materialele pentru realizarea unui anumit produs?

Observăm și discutăm

A

B

C

- Denumiți obiectele din imaginea **A** și precizați de unde credeți că provin ele. Care este materia primă folosită?
- Spuneți-vă părerea privind denumirea fiecărui produs din imaginea **B** și numiți materialele folosite pentru realizarea lor.
- Cum credeți că s-au obținut produsele din imaginea **C**? Din ce materiale se pot executa ele? Aveți și voi produse de îmbrăcăminte obținute prin același procedeu? Denumiți produsele voastre.

Citim și descoperim

Produsele sunt realizate din materiale diferite, alese în funcție de scopul utilizării acestora.

Materialele textile au apărut sub formă de produse de vestimentație, din nevoia de apărare a corpului împotriva intemperiilor; în timp, li s-au dat și alte utilizări. Materia primă o reprezintă fibrele textile; din ele se obțin firele, care sunt folosite, în principal, la realizarea produselor sub formă de țesături sau de tricoturi.

Fibrele textile sunt corpuri solide a căror lungime este mult mai mare decât grosimea. Acestea pot fi (fig. 1):

- de origine vegetală – se extrag din diferite părți ale unor plante textile: semințe (de bumbac – fig. 2a), tulpini (de in – fig. 2b, cânepă, iută), frunze (de sisal, manila), fruct (cocos);
- de origine animală – se obțin din lână (de oaie – fig. 3a), păr (de capră – fig. 3b, cămilă, lamă etc.) sau sunt produse de viermii de mătase;
- de origine minerală – se obțin din roci (azbest);
- de origine chimică – se obțin din celuloză, petrol, gaze naturale, cărbune etc.; sunt de tip: vâscoză, relon, lycra, melană etc.

✓ Proprietățile fibrelor textile sunt: fizice, mecanice, tehnologice.

Proprietățile fizice ale materialelor determină relațiile acestora cu mediul înconjurător.

- ▶ **Luciul** este capacitatea fibrelor de a reflecta lumina și depinde de gradul de netezime a suprafeței acestora. Fibrele de mătase naturală sunt cele mai lucioase, bumbacul are luciul mat, iar fibrele de in au luciul slab.
- ▶ **Culoarea** fibrelor este dată de gradul de pigmentare naturală; fibrele vegetale au culoarea albă, galbenă, verzuie, castanie, iar cele de origine animală pot fi pigmentate în alb, brun, cafeniu, negru. Fibrele obținute pe cale chimică au, din fabricație, culoarea albă.
- ▶ **Higroscopicitatea** este proprietatea fibrelor de a absorbi (reține) vapori de apă din mediul înconjurător; lâna, inul și bumbacul au higroscopicitate mare (fig. 4), iar fibrele chimice rețin cantități mici de apă.
- ▶ **Lungimea** fibrelor (fig. 5) se exprimă în milimetri; astfel, pot fi: fibre scurte (bumbac, lână, azbest), fibre lungi (in, cânepă), filamentare (obținute pe cale chimică, mătase naturală).
- ▶ **Comportarea față de căldură** a fibrelor este diferită; acesta este motivul pentru care spălarea și călcarea produselor textile se realizează la temperaturi care să nu deterioreze fibrele.

Proprietățile mecanice arată modul în care se comportă materialele sub acțiunea forțelor exterioare.

- ▶ **Rezistența** este proprietatea fibrelor de a se opune ruperii; cele mai rezistente sunt fibrele de in și fibrele de mătase.
- ▶ **Elasticitatea** este capacitatea fibrelor de a reveni la forma inițială după întindere. Elasticitate bună au fibrele de lână, care se șifonează greu; cea mai scăzută elasticitate o au fibrele de cânepă, care sunt lemnoase.

Proprietățile tehnologice arată modul de comportare a materialelor la aplicarea unor metode de prelucrare specifice.

- ▶ **Capacitatea de împâslire** este proprietatea unor tipuri de fibre de a se apropia, deplasa, prinde și împleți între ele, în procese chimice precum vopsirea. Procesul de împâslire se aplică fibrelor de lână în stare umedă, la cald, prin acțiuni de frecare și lovire; astfel se obține pâsla, un material compact din care se fac pălării (fig. 6) și încălțăminte călduroasă.
- ▶ **Capacitatea de filare** arată posibilitatea de a răsuci fibrele dintr-un material textil (bumbac, cânepă etc.) pentru a-l transforma în fire; reprezintă lungimea firului (în km) ce se poate obține dintr-un kilogram de fibre.

Firele sunt produse textile care se obțin prin răsucirea fibrelor în procese industriale, prin *filare* (în filaturi – fig. 7) sau manual, prin *toarcere*.

În funcție de natura fibrelor din care se obțin, diferențiem următoarele tipuri de fire: din fibre naturale (bumbac, in, lână, mătase etc.), din fibre obținute pe cale chimică, din fibre naturale în amestec cu alte fibre (de exemplu: fire tip bumbac obținute din fibre de bumbac în amestec cu fibre chimice).

Principalele proprietăți ale firelor sunt: *torsiunea*, care arată numărul de răsuciri pe unitatea de lungime, și asigură rezistența firului, și *finețea*, care indică gradul de subțirime al firelor.

Fig. 4. Produs obținut din fibre cu higroscopicitate mare (de bumbac)

Fig. 5. Fibre textile:
a – scurte (de azbest);
b – lungi (de in)

Fig. 6. Produse obținute din pâslă

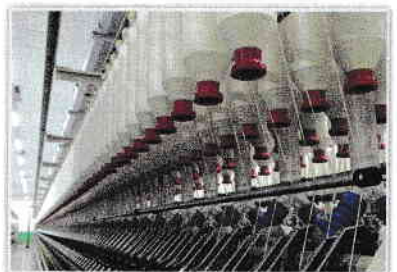

Fig. 7. Obținerea firelor în filaturi

LRDIS

We know
books

Țesăturile (fig. 8) sunt materiale textile obținute prin încrucișarea perpendiculară a firelor textile de urzeală (în lungimea țesăturii) și de bătătură (pe lățimea țesăturii, care se introduc prin țesere).

urzeală

bătătură

În funcție de tipul firelor utilizate, există: țesături din fire de bumbac (fig. 9a), țesături din fire de lână (fig. 9b), țesături din fire de in, de cânepă, de iută, țesături din fire de mătase etc.

Principalele proprietăți ale țesăturilor sunt: *grosimea*, determinată de diametrul și desimea firelor de urzeală și de bătătură; *rezistența la uzură*, care depinde de perioada de utilizare (purtare) a produsului; *rezistența la acțiunea unor substanțe chimice*.

În funcție de natura firelor și de proprietățile lor, țesăturile au diverse utilizări în confecționarea de: îmbrăcăminte, prosoape și halate de baie, produse decorative și pentru tapițerie, covoare, mochete, pături, ambalaje, articole tehnice etc. Din fibre obținute pe cale chimică se realizează pânze pentru vele și plase pescărești, pânze pentru filtre și haine de protecție care rezistă la acțiunea diferitelor substanțe chimice.

Tricoturile (fig. 10) sunt materiale textile obținute prin buclarea firelor sub formă de șiruri (pe lungimea tricotului) și de rânduri (pe lățimea tricotului).

Se pot realiza din: bumbac, lână (fig. 11), mătase, fire sintetice.

În funcție de destinație, se diferențiază tricoturi pentru: articole de lenjerie, îmbrăcăminte exterioară, articole de sport, articole decorative, articole medicale, articole tehnice etc.

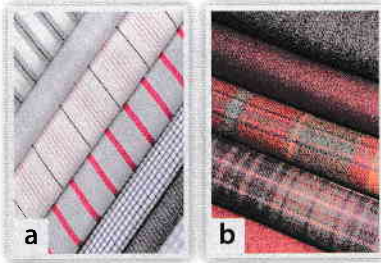

Fig. 9. Țesături din bumbac (a) și lână (b)

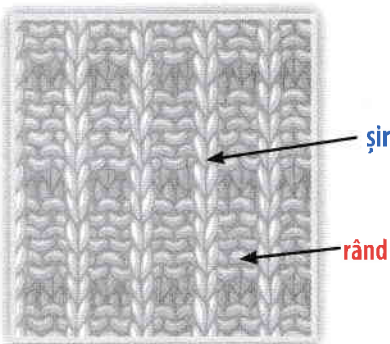

Fig. 10. Obținerea tricoturilor

Dicționar

- **Reflexie** – întoarcerea parțială a razelor luminoase în mediul din care au venit la întâlnirea cu o suprafață lucioasă.
- **Pigment** – (în acest caz) substanță colorată naturală produsă de celulele plantelor și animalelor, care colorează în mod specific țesăturile.
- **Urzeală** – ansamblu de fire paralele, așezate în lungul țesăturii, printre care se trece firul de bătătură.

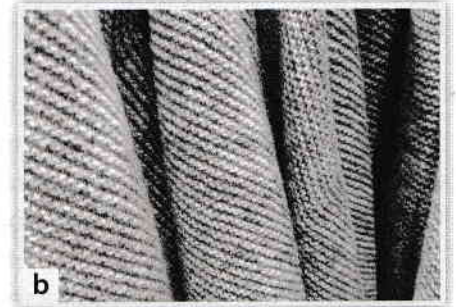

Fig. 11. Tricot din bumbac (a) și din lână (b)

Principalele proprietăți ale tricoturilor sunt:

- **elasticitatea** – depinde de legăturile dintre fire și caracteristicile lor, de grosimea tricotului; tricoturile iau forma corpului pe care îl îmbracă și își păstrează forma în timpul întrebuințării;
- **deșirabilitatea** – proprietatea de desfacere a tricotului într-un fir lung;
- **permeabilitatea** – proprietatea de a permite circulația aerului și a vaporilor de apă între corp, tricot, mediul înconjurător și invers.

Materialele textile neșesute sunt obținute din deșeuri de materiale textile (fire, fibre, țesături etc.) consolidate între ele. Se utilizează pentru a se realiza îmbrăcăminte de protecție industrială și de laborator, draperii, perdele, lenjerii de pat, pături, fețe de masă, stoffe de mobilă, perne, plăpumi matlasate etc.

Pentru obținerea produselor textile, mai sunt utilizate și *materiale textile auxiliare* (fig. 12), precum:

- ▶ *ața de cusut*, folosită la îmbinarea prin coasere a componentelor produselor;
  - ▶ *ața de brodat* pentru mașină;
  - ▶ *ața de brodat manual*, numită mlineu;
  - ▶ *vatelina*, întrebuințată la căptușirea îmbrăcăminte groase de iarnă, la umplerea unor pilote, perne etc.; este un produs obținut din deșeuri de fibre naturale (de lână sau bumbac) și sintetice;
  - ▶ *garnituri* sub formă de dantelă, suitaș, panglică etc., utilizate în scop ornamental;
  - ▶ *căptușeli* – se realizează din țesături de: bumbac, mătase, fibre chimice.
- Pentru protejarea mediului și economisirea resurselor, este necesar să refolosim obiecte și materiale textile sau părți din acestea (fig. 13).

Materialele textile de viitor sunt rezultate ale cercetărilor din domeniul textile; ele au proprietăți și domenii de utilizare diverse. Dintre materialele textile de viitor, de o importanță deosebită sunt materialele textile multifuncționale și materialele textile inteligente.

Materialele textile multifuncționale au proprietăți antibacteriene, rezistență la radiații solare, la foc și la temperaturi înalte sau foarte scăzute, rezistență la diverse substanțe chimice. Domeniile de utilizare a acestora sunt diverse: aviație, construcții, agricultură, medicină etc.

Materialele textile inteligente au proprietăți de detectare și acționare, fiind folosite la fabricarea unor articole vestimentare inteligente. Se utilizează pentru realizarea produselor care interacționează cu mediul înconjurător în care există diverși factori (mecanici, termici, chimici etc.). Exemple de astfel de materiale sunt: materiale cu memorie de formă, care își recuperează forma după deformare sau șoc puternic; materiale cromice care transmit și reflectă lumina, își schimbă culoarea în funcție de factorul exterior; textile electronice inteligente care monitorizează de la distanță starea de sănătate sau afecțiuni medicale ale pacienților, performanțe ale sportivilor etc.

Aplicații practice

Activități individuale

Indică un produs din material textil, din apropierea ta, și precizează proprietățile fizice ale acestuia.

PORTOFOLIU

Realizează, pe o coală de carton format A4, o fișă cu titlul „Materiale textile”, care să conțină mostre de diferite materiale textile. Indică denumirea și proveniența acestora (de exemplu: *țesătură din fire de bumbac*: denumirea – țesătură; proveniența – fire de bumbac).

Prezintă fișa realizată colegilor din clasă și precizează o utilizare a unuia din materialele prezentate.

Fișa „Materiale textile” este componentă a portofoliului personal.

Fig. 12. Materiale textile auxiliare:
a – mlineu; b – vatelină;
c – dantelă

Fig. 13. Produs realizat prin refolosirea materialelor textile

De reținut!

- ▶ Principalele tipuri de materiale textile sunt: fibrele, firele, țesăturile și tricoturile.
- ▶ Proprietățile materialelor textile determină utilizările acestora.

ATELIERE DE EXECUȚIE A PRODUSE-
LOR DIN MATERIALE TEXTILE

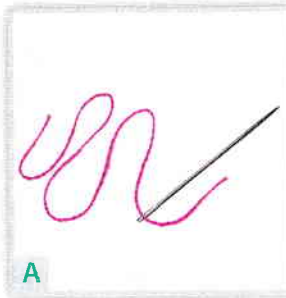
SCULE, INSTRUMENTE, DISPOZITIVE ȘI MAȘINI

Despre o pereche de pantaloni cumpărată din magazin ne putem pune mai multe întrebări. Ce materiale s-au folosit la realizarea acestora? Care au fost sculele, uneltele, mașinile cu care au lucrat muncitorii? Cum și unde s-a transformat țesătura în pantaloni?

Observăm și discutăm

- ▶ Denumiți obiectele din imaginile **A**, **B** și **C**.
- ▶ La ce operații de obținere a îmbrăcăminte credeți că se folosesc obiectele din imaginile **A** și **B**? Le-ați folosit și voi? Pentru răspuns afirmativ, precizați când și în ce scop le-ați utilizat.
- ▶ Spuneți-vă părerea privind necesitatea utilizării obiectului din imaginea **C** și precizați când anume se folosește.

Citim și descoperim

Realizarea unui număr mai mare de produse textile de același fel are loc în încăperi cu dotare necesară, numite **ateliere**. În funcție de produsele textile și de operațiile tehnologice ce se vor executa, atelierele pot fi: de croitorie, de broderie, de tricotaje, de covoare etc.

Prelucrarea materialelor prin diferite operații se realizează cu anumite piese, numite **scule** (ace de cusut, andrele etc.); măsurarea, trasarea și verificarea unor dimensiuni se face cu diferite **instrumente** (riglă, cretă de croitorie, metru de croitorie etc.). Pentru prinderea și fixarea sculei sau a materialului în timpul operației de prelucrare, se folosesc ansambluri de piese, numite **dispozitive** (suveică, masă de călcat); toate acestea se mai numesc SDV-uri (scule, dispozitive, verificatoare – fig. 14). Sunt și operații tehnologice care se execută cu **mașini** (de cusut, de călcat, de țesut – fig. 14) formate din ansambluri complexe de piese.

Fig. 14. SDV-uri și mașini din ateliere: a – foarfece; b – metru de croitorie; c – cretă de croitorie; d – fier (mașină) de călcat; e – mașină de țesut

LBRIS

We know

Operații tehnologice de pregătire, de prelucrare și de finisare

 Citim și descoperim

În ateliere, produsele din materiale textile se pot realiza în *sistem industrial*, într-un număr mare de produse identice, și în *sistem de comandă*, când se execută manual, câte un singur produs, numit unicat.

Pentru realizarea produselor din materiale textile se execută mai multe **operații tehnologice**; acestea sunt etape de prelucrare prin care materialului inițial, numit **semifabricat** (de exemplu, țesătură, tricot), i se modifică forma și dimensiunile pentru a se obține produsul dorit, numit **produs finit** (de exemplu, fustă, tricou etc.).

Operațiile tehnologice sunt: de pregătire, de prelucrare, de finisare.

Operațiile de pregătire (fig. 15) sunt călcarea și șablonarea.

Călcarea se aplică materialelor textile pentru a le asigura netezimea și uniformitatea, pentru a le da un aspect mai plăcut, prin eliminarea denivelărilor formate în material; se realizează cu presa sau cu mașina (fierul) de călcat.

Șablonarea este operația de aplicare a tiparelor (șabloanelor) pe material, urmată de trasarea conturilor acestora pe suprafața materialului textil; se execută cu creta sau cu creionul de croitorie.

Operațiile de prelucrare (fig. 16) sunt croirea materialului și confecționarea propriu-zisă a produsului.

Croirea materialului constă în decuparea detaliilor (părților componente) produsului după contururile trasate; manual, se execută cu foarfeca. Dacă se confecționează mai multe produse identice, atunci materialul se așază în straturi suprapuse cu lungimi și lățimi egale, și apoi are loc tăierea (decuparea) cu ajutorul mașinii de tăiat (croit).

Confecționarea propriu-zisă are două etape: *prelucrarea detaliilor și asamblarea lor*; detaliile croite sunt prelucrate și apoi unite prin coasere. Cusăturile se pot realiza manual sau cu mașina de cusut.

Operațiile de finisare asigură forma, aspectul și calitatea produselor. Sunt operații de călcare, de curățare a produsului de scame sau de ațe aderente (fig. 17) provenite de la cusături, de coasere a accesoriilor de încheiat, de etichetare (fig. 18) și de control a calității produsului.

Fig. 15. Operații de pregătire:
a – călcarea; b – șablonarea

Fig. 16. Operații de prelucrare:
a – croirea; b – coaserea la mașina
de cusut

Fig. 18. Semnificația unor simboluri de pe etichetele produselor textile

Fig. 17. Curățarea produsului